

Neturinti laiko senti ir dejuoti

2002 m. nusipelnusios panevėžietės vardo suteikimo iškilmėse.

Prieš 50 metų su bibliotekininkyste savo gyvenimą susijusios žinomoms bibliotekininkėms, kultūros srityje nusipelnusios panevėžietės, bibliografinių rodyklių "Panevėžys 1940 - 1980", "Panevėžio mergaičių gimnazija - V.Landsbergio-Žemkalnio vidurinė mokykla", kraštotyrimo darbo "Sodų gatvės istorija" bei daugelio straipsnių apie kultūros istoriją autorės, tautodailininkės, ilgametės kraštotyrimininkės iki šiol tebedirbančios Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje Stasės Mikeliūnienės nuopelnai ir jos indėlis į miesto kultūros aruodą žinomas, matomas ir vertinamas. Ją pažįstantys gėrįsi šios moters spinduliuojama stiprybe, gerumu ir šviesa.

Tačiau susitikusios su Stasele (taip daugelis ją vadina) ir trumpam pamiršusios šventinį šurmulį kalbėjoms ne apie nuopelnus ir įvertinimus, o apie kur kas paprastesnį, bet ne mažiau reikšmingą dalyką, kurį žmonės vadina kasdienybe, kurioje tyliai ir pamažu gimsta dideli darbai, kurioje tarsi stebuklas atsiveria gražūs žmonių gyvenimai, kur skauda dėl pažemimo ir negailestingumo, kur šildo vis aukštyn besistiebiančių vaikų akys.

- Stasele, kuo jums liks įsimintini šie metai? Kuo galėtumėte visiems pasidžiaugti?

- Darbo sferoje - tai labai turtingi metai. Bibliotekos Rankraščių skyrius šiais metais įsigijo neįmatytą turtą, kurie atkeliavo dėl pažinties su labai įdomiais žmonėmis - su Vytauto Žemkalnio gimnazijos buvusios direktorės Marijos Giedraitienės dukra Aldona Giedraityte-Drupiene, su ja dabar tariamasi dėl motinos rankraštinių palikimo; profesoriaus Mykolo Marcinkevičiaus dukra Almonė Bernadišienė, kuri padovanojo retų savo tėvo nuotraukų, dokumentų, visą nuotraukų albumą "Panevėžio apskrities savivaldybės ligoninė". Tai 1936 - 1937 metų nuotraukos. Jose - to laikotarpio Savivaldybės pastatas, ligoninės pastatas, skyrių, palatų interjerai. Nuotraukos labai vertingos, nes šių pastatų jau seniai nebėra. Dar labai reikšminga pažintis su Kauno veterinarijos akademijos docentu Vygandu Skimundriu. Jis padovanojo vertingą kraštotyrimo darbą "Išėjome į savarankišką gyvenimo kelią" apie Panevėžio 1-osios berniukų gimnazijos 1949 m. 8a klasės abiturientus. O pažintis su ponu Vygandu užsimezgė per "Sodų gatvės istoriją". Jis rašo prisiminimus apie savo šeimą, todėl ieškojo žinių apie savo tėvų namus, kurie buvo Sodų gatvėje. Paskambinęs jis sakė už šią informaciją atvažiuosiant ir mane išbučiuosiant. Aš juokaudama pakviečiau poną Vygandą atvažiuoti ir išbučiuoti ir pasakiau, jog mane labai seniai kas bebučiuavo. Jis ne tik įvykdė šį pažadą, bet ir padovanojo labai vertingos medžiagos Rankraščių skyriui.

- Dailė jūsų gyvenime taip pat turi daug reikšmės, todėl noriu pa-

klausti ir apie kūrybinę veiklą.

- Šiais metais buvo surengtos dvi personalinės parodos. Pirmoji - balandžio mėnesį Panevėžio rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje, o antroji - spalio mėnesį Kupiškio savivaldybės viešojoje bibliotekoje. Tiesa, kalbėdama apie svarbius dalykus darbe, nepamirėjau jau baigiamos leidybai rengti "Rankraščių skyriaus rinkinių rodyklės". Šiam darbui buvo skirta daug laiko ir energijos. Už pagalbą esu dėkinga Margaritai Mašalienei, bibliotekos Krašto kultūros dokumentavimo centro vadovei. Aš netgi juokaudama sakiau, kad ji atliko mūsų skyriaus auditą, patikrino visą fondą ir mano, kaip šio skyriaus darbuotojos, kompetenciją. O iš tiesų tokios tolerancijos ir tokios kantrybės, kurią patyriau dirbdama su Margarita, reikėtų pasimokyti visiems. Juk reikėjo sutikrinti kiekvieną dokumentą, kiekvieną faktą. Norėdamos detalumo ir tikslumo prie tų pačių dalykų vis grįžome. Pamiršau pasidžiaugti, jog jau galima kalbėti apie leidybai atiduotą dr. Kęstučio Gudo knygą "Panevėžys. 1503 - 2003", kurioje, be kitų sričių specialistų, yra ir mano parengtas skyrius "Panevėžio miesto kultūra. 1944 - 1990".

- Su didele meile visada kalbate apie širdžiai mielą darbą, bet noriu truputį praverti ir jūsų anūkų džiaugsmams ir rūpesčiams begyvenanti mama ir močiutė. Galbūt šie metai ir jūsų šeimoje buvo kuo nors ypatingi?

- Negaliu nepamiršti, kad šiais metais dukros Dainos šeima persikėlė iš Joniškio į Šiaulius, į savo pačių pasistatytą namą. Labai smagu, kad vaikai sugeba susitvarkyti gyvenimą. Žinoma, dirba nepaprastai daug. Žentas Alvydas dabar juokauja, kad namą buvo galima pasistatyti ir anksčiau, bet nebuvo, kas projektuoja... (Čia kaip batsiuvys be batų, nes Daina ir Alvydas - abu architektai). Gera jų namuose. Pro kurį langą bežiūrėtum, atsiveria labai graži panorama, čia pat ežeriukas, rodo, tik sėsk ir liek akvarelę. Be abejo, dar labai daug ko trūksta, dar ne viskas įrengta, bet tai ateis su laiku. Darbų abu turi labai daug, kad tik Dievas duotų svei-

katos. Miela matyti gražią, darbščią ir dorą vaikų šeimą. Džiaugiasi širdis, kai septyniolikmetis anūkas Matas sako motinai, kaip gera jiems kartu susėdus namuose pasikalbėti. Sujaudino ir kartą jo garsiai išsakytas noras: kaip norėtų, kad grįžęs iš mokyklos motiną rastų namuose ir daugiau būtų laiko visiems pabūti drauge. Išsistiebė ir Gabrielė. Ji savo mokykloje iš visų aštuntų klasių - geriausia mokinė. Mums su sūnumi Audriumi taip pat gera kartu. Aš turiu, kas manimi rūpinasi, o minorinėmis gaidomis šia proga nenorėčiau kalbėti.

- Bėgantys metai nejučiomis keičia žmogaus išorę. Siųsti išgyvenimai ir išbandymai giliai paliečia sielą. Tačiau bendraudami su jumis niekada neišgirstame kalbant apie ligas, nedejuojate kaip dauguma dėl buitinių sunkumų. Pabuvus su jumis nušvinta ir atsigaua siela, daugelis sunkumų tampa menki. Kur slypi jūsų vidinės šviesos, jaunatviškumo ir energijos paslaptis?

- Kai žmogus visada esi užimtas, kai nėra tuščio laiko, argi gali ką nors skaudėti arba ko nors trūkti? Kai viską reikia suspėti padaryti, tada ir pamirštu savo metus. Kad ir kaip skubėdama, niekaip negaliu užbaigti visų numatytų darbų ir išeiti iš bibliotekos. Ši veikla tarsi pratęsė mano gyvenimą, neleido sustoti. Darbas Rankraščių skyriuje atvėrė didelių Panevėžio krašto žmonių gyvenimus: pedagogų Rapšių šeimos, rašytojo Motiejaus Lukšio, vertėjo Benedikto Puodžiukaičio, kalbininko Leono Kuodžio ir daugelio kitų. Iš tikrųjų šios neakivaizdinės pažintys yra didžiulė atsakomybė. Rankraščius dovanoję jų artimieji man taip pat tampa labai artimi. Tik noriu pastebėti, kad jeigu šioje plotmėje kur atsiveria nepaprastai gilūs kultūros klodai, aš jaučiuosi savo vietoje. O kalbai prasidėjus apie naujas technologijas, kompiuterizaciją, pasijuntu nelabai jaukiai. Tačiau paguodžia 77-erių metų Anglijos karalienės Elžbietos, kuri visai neseniai išmoko dirbti kompiuteriu, pavyzdys. Aš taip pat neseniai pramokau anglų kalbos, galbūt pasiseks įveikti ir kompiuterį. Taigi nėra laiko senti ir dejuoti.

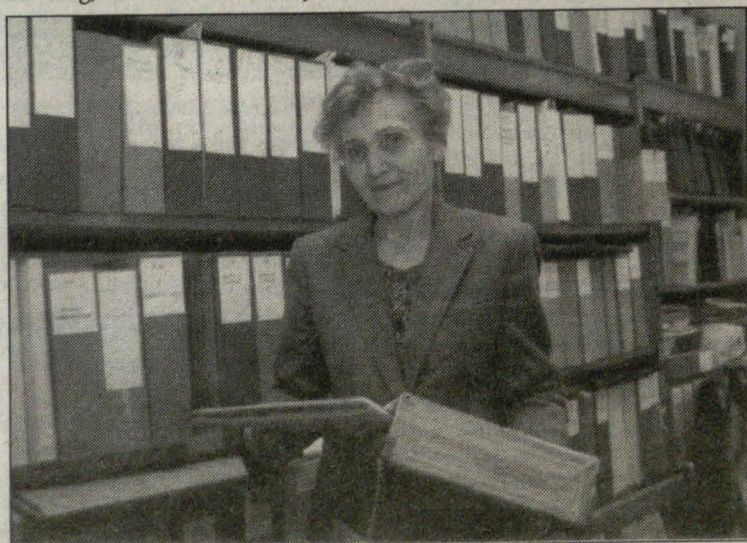
- Pakalbėjome apie džiugius, malonius dalykus. Negaliu nepaklausti ir to, kas žeidžia šiame permainingame gyvenime?

- Labiausiai - paviršutiniškumas, nesigilėjimas į esmę, žmogaus žeminimas ir tolerancijos stoka. Kankina rūpestis dėl jaunų žmonių, nes mūsų valstybėje nėra nei tikrumo, nei pastovumo. Žmonės labai susvetimėję, trūksta gailestingumo. Bet vis tiek žmonės gyvena, ir ta šviesioji pusė yra kur kas didesnė ir platesnė už kitas.

- Ko linkėtumėte panevėžiečiams švenčių proga?

- Tegul šviesiomis spalvomis laikas pridengia juodąsias gyvenimo dėmes. Naujų kūrybinių blyksnių, šiltos, jausmingos švenčių ir Naujųjų metų panoramos.

Kalbėjosi Laima Lapėnienė

S. Mikeliūnienė prieš 50 m. savo gyvenimą susiejo su bibliotekininkyste.